

Цетиње, 7. јула

У земљи, унутра, тиранија и црна реакција; споља, према Српству и Словенству, издајство и тајна служба — Аустрији!

То су два правца, двије бусије, иза којих теразиска новинарска кампања својим клеветатама и измишљотинама гађа представнике ове српске краљевине.

Пошто клевете о реакцији вазда те пале и немају у свако доба велики утисак на масе, прибјегава се нијероватним причама о издајству Спства. А овдје је, сасвијем приредно, сваки добри Србин најосјетљивији. Натражњачки правци у унутрешњој управи још се некако могу отријети; али издајство свесрпских идеала — то не може пребојети ни један Србин. Због тога мога ускупјети гњевом и за изроде тржити народни суд. Знајући да Србин и у приватном, нарочито у политичком, животу трчи од крајње лаовјерности до крајње неповјерљивости, ова демонска кампања злоупотребљује његове непогодне особине за своје тајне циљеве и себичне рачуне својих шефова.

Иди такве сврхе у Бечу је објављен Црна Књига. Саопштен је тобожњи тајни уговор наше државе са сједном монархијом. Тај измишљени уговор, онако како је састављен, није ништа друго до збијени у достојанственијем облику начњени извод из масе клевета, које у у потоњих неколико година извјени режимски биоградски листов просипали противу званичне Црне Горе.

Прје свега — тајни политички уговори Црне Горе с Аустријом!

Накиљаду начина од 1903. године јевају са биоградских Теразија пјесму противу ове српске земље.

Цр Гора изневјерила српски права Црна Гора се тајно везала с Ауоијом; Црна Гора се ставила у службу српском непријатељу!

Цр Гору ваља оцрнити и оклеветати, што некима сметају велича и право српско родољубље њога владоца и првих његових главника.

Кад очима лаковјерних успију обрља што је чисто и узвишено; кад кветата код непосвећених маса ртале мржњу противу великана, ји је пред просвијећеном Европ високо уздигао српско име, т бомбе долазе, не као пошљеди чије зависти и неслоге, већ кагобожњи природни одисај народна гњева!

Клевет о продаји Аустрији, штампане празним плаћеним листовима, изиле су сваки значај. Грајало се је Ловћен продан Аустрији, па се дмјесеца касније, за вријеме анексијидјела његова српска улога, и сти је прозро смјер клевете.

Процен је сада други облик. Дочепу су тобоже тајни уговор

Црне Горе с Аустријом. На уговору су потписи оба владоца и њихових одговорних министара. Подијељен је на неколико тачака, којима су означене обостране обавезе. Штампан је на француском језику, пошто се на истоме састављају међународни уговори. Поврх свега, тајна је објављена у самоме Бечу! Облик, дакле, подесан да за дан два држи у неизвјесности и заблуди и политичке будале. А политичке лисце, које су све то срочиле, и саме знају, да од свега тога нема ни трукне истине, и иза леђа радују се својем демонском успјеху. Доста им је и толико, да клевета прође кроз масе и кроз сав свијет. Док стигне службени деманти, неко ће ипак вјеровати. Сврха је, да бар неко повјерује. Како су у измишљотинама неистинити, а у клеветању и лагању неуморни, уздају се да ће број заведених бити све већи. Придајте томе још и обилате *златне* подлоге, којима подупиру своју зграду од лажи противу Црне Горе, и њихова паклена несрпска радња неће бити одмах анатемисана неуспјехом.

Прва тачка тобожњег тајног уговора налаже, да Црна Гора не улази са Србијом озбиљно ни у какву заједничку радњу.

Сопствена кривица бачена је на туђа леђа.

Црна Гора је вазда приправна са братском Србијом и озбиљно и постојано улазити у заједничку радњу ради општега српског добра. То је до сада показивала у више прилика. Али заједница не зависи од добре воље једне стране. Речено је противно. Речено је зато, да би се оправдао неуспјех у анексионој кризи и кривица због истог натоварила на Црну Гору. О томе се и говори одмах у другом члану уговора, гдје се вели, како се Црна Гора обавезује да се неће противити анексији Босне, а Аустрија да Црној Гори уступа своја дотадашња права на Бар. Одмах по анексији, кад се биоградска ратна граја свршила капитулацијом пред Аустријом, нико други него владина „Самоуправа“ оклеветала је службену Црну Гору, тврдећи, да је држање ове за вријеме велике кризе било унапријед удешено с Аустријом.

Срам и стид због потпуне неспреме српске војске у очи анексије и због изјаве, да Србијина права губитком Босне нијесу повријеђена, требало је пред разгњевљеном масом оправдати клеветом о издајству са стране Црне Горе! А што нијесу пошли тада на Аустрију, па да виде, какво би било држање Црне Горе, или што не допустиле да се сама опредјељује у својој енергичној акцији, већ је управо они уздржаваху, бојећи се себи због своје потпуне неспреме?

Црна Гора, вели се у измишљеном уговору, уступа Аустрији пра-

во на Санџак. Треба се унапријед пред народом обезбиједити и за тај српски губитак, ако се до истог доспие њиховим нападним радом. Као рачунају: ако и то изгубимо, крива ће бити Црна Гора. Доказ је њен тајни уговор с Аустријом. Ако не изгубимо, само ћемо се ми славити, јер добисмо Санџак и ако је Црна Гора противу нас била уз Аустрију. А за доказ олет ће се позивати на лажни тајни уговор.

Црна Гора добија од Аустрије Плав и Гусиње и сјеверну Арбанију, а Аустрија уз њену помоћ цијелу Стару Србију и Македонију!

Догађаји од прошле године у Малесији послужили су им као основ и за ту клевету. Пукотце од зависти и због тога успјеха Црне Горе, те хоће да га означе као дјело споразума с Аустријом. Пошто су видјели како се ствар развила, изврнули су јој циљ и побуду! Тек послје свршених догађаја објавили су тобожњи уговор, у којем су речени догађаји много раније предвиђени. Тако раде сви прави политички коцкари.

Држање Црне Горе према Арбанији одговара само српским интересима. Вријеме ту чиниоци све више потврђује. Велики и мудри политички планови ријетко су кад били добро схваћени од свијех савременика. У Биограду на мјеродавном мјесту одлично знају српски права Црне Горе и на њеној југо-источној граници, гдје Србија не би ништа могла учинити за српску ствар, на да је још толико велика, те им је зато и кривица већа, што допуштају да у томе погледу један дио српске јавности буде држан у заблуди на штету угледа ове српске државе.

Ако Аустрија зарати с Италијом — прича се даље у уговору — Црна Гора ће јој уступити Бар за операције против талијанске флоте. Лијепа и поуздана база за такве операције! Свако зна да Бар није утврђен и да се ту не би могла склопити ничија флота од странага напада. И чему да тражи Аустрија Бар за такви случај, кад већ има много бољих и поузданијих ратних пристаништа?

Послије се у измишљеном уговору износи, како се Црна Гора тобоже обавезује да не буде у заједници ни са Русијом, ни са Италијом, ни са Србијом, и да допусти на својем земљишту ширење католичанства и њемачкога језика.

И то је избачено ради јачега обмањивања и оцрњивања. Све сама клевета, која сама себе побија.

Црна Књига обила се о главу својих творца. Она је објелодавила само њихову црну душу. У очима паметна свијета учинила је Црној Гори услугу, по оној народној: да су непријатељи понеки пут кориснији од пријатеља.

Цетиње, 7. јула

Прије него су сједиште Н. Скупштине у Србији одложене до јесени, посланички клуб старијих радикала дошао је одлуку да сазана влада са Марком Трифковићем на челу остане све до јесени и тако до промјене владе у Србији прије јесени неће доћи. У пету вријеме овај клуб је ријешно да овогоскупштински радикалне странке буде у Крагујевцу.

Прије неколико мјесеци српска је влада упутила турској влади предлог за нов трговински уговор између Србије и Турске. Тај предлог турска влада није могла до сада узимати у проучавање због нередовног стања у земљи. Али се сада већ почело радити на проучавању тога предлога, и чим то буде свршено, приступиће се преговорима за закључење уговора.

Потврђују се вјести из Солуна, да међу турским официрима постоји зашора против савременог султана Мехмеда V., а у прилог бившем султану Абдул Хамиду. То потврђује и чињеница, да је Абдул Хамид опремањен на виле Алатаи у Малу Азију. Сви трговци, који су до сада долазили разне намјерине за вилу Алатаи, сад су обуставили те набавке.

Преко Берлина стижу у Париз вјести, да је њемачки цар понудио Русији, да уђе у савез са Њемачком и Аустријом, пошто ће Италија иступити из тројног савеза. Русија није прихватила понуду. Руси министар спољних послова одлази у Лондон и Париз.

Побуна Арбанаса

— Огорчење штампе противу власти

Из побуњених крајева у Турској непрекидно стижу вјести о крвавим сукобима, који се једнако воде између побуњеника и турске војске. Побуњеници су заузели засjede у свима живљим крајевима и не дозвољавају да им ико приступи. Војници и жандарми предузели су да предводе путнике и да их штите, али је то од слабе користи, јер побуњеници ни мало од њих не презају. Тако су пут између Митровице и Пећи потпуно затворили и тамо се не може проћи без опасности по живот.

Око Пећи и Ђаковине до сада је дошло до неколико крвавих сукоба и чарка између побуњеника и војске не престаје.

Листови у Турској отворено устају противу нестајног стања, које је завладао ушљед побуне Арбанаса и одметања официра и војника од власти.

Побуна војника још траје и, како пошљедње вјести гласе, побуњени официри и војници налазе се у паници око Корче и Арспрокастра. Док је то тако, догле власт у мјесто да свом енергијом учини крај овој опасној побуни, шаље једну за другом мисију, да преговара са побуњеницима. Неколико таквих мисија вратиле су се већ без успјеха и сада је, како наприједски листови јављају, у истој намјери послан из Цариграда главни командант целокупне жандармерије Давид паша. Како ће његова мисија проћи, то ће се ускоро видети, али да је то врло рђав начин опхођења са побуњеним војницима и официрима, то како изгледа, не увиђају само надлежни у Цариграду. За једну државу, не може већ ала бити, него кад се војска почне да буну и миса у послове који не спадају у њену дужност, већ многи турски листови, па и онда овако критикују држање турских власти према побуњеницима.

Чудновато је врло, управо перазумљиво је држање владе према Арнаутима. Они се, ето, отворено буне и изазивају да мировати неће, а влада и даље по старом адету, има највећих обзира према њима. Као да их и сувише нешто мачи и штети, док они бивају све несноснији. Послије сукоба око Вучитрпа и Митровице, па како се чује и око Пећи и Ђаковине, гдје је пало и сувише жртава, не могуће је, а да се свако не зачуди: зашто се побуњеници и даље не гоне, него им се даје маха за пола и јача прибирања, па можда и још опасније покрете?! Влада мора већ једва бити у чисто са Арнаутима и њиховом побуном и створити у тим крајевима мир и ред, за што толико жушно и ване мирно становништво, које просто пропада због трзавица и побуна.

предлогу ништа учињено, ипак вјерујем да улическо становништво није одустало да тај по све користан приједлог не остави, а на то вјеровање наводи ме то, што су многи, кад се говорило о подизању какве каване и пиваре, одакле се алкохол производи, који штетно утичу на здравље човјека, били готови да постану њихови акционари; то је и више но сигурно да ће се заузети за тај приједлог и постати акционари ових хуманих уставаова, које ће да допринесе користи здрављу човјеку, а које им гарантује вишу корист него ли акције у којег другог предузећа. Уз ово вјерујем да ће и општинска власт приузамити неку суму новца да учини неке поправке, које ће потребне бити кад се ове установе подигну. Тим ће се учинити да Улича заблиста у много љепшем сјају и сигурније се одужије оној Циперновој изреци: „Nulla re magis homines a Deos accedere, quam salutem hominibus dando“.

Док смо се дали довести на овакво вјеровање јасно је, да мислим да је улическо становништво свесно пријекте потребе Улича, те да ће се као такво истински и с мало више живости заузети да се та потреба што прије удовољи, а не да се одуговлачи као што је до сада. Не би било дивно, да се за то што је могуће неко други с више воље заузима, кад се то њих назвали тиче, као за своје место у коме живе, а које би се овим установама уздигло да далеко надмашује градску Абацију у којој се купатила тиче.

Ц.

Забилешке

Све на папиру!

У отоманској царевини има међу Србима што ипак нема пијаве на свијету. Они стварају читаве организације, које постоје само на папиру. Једна од таквих је и српска организација. Сад изгледа да им и то није дозвољено, па су нестали даље. Прeko свог лијубожунала „Вардара“ уређивачи српског народа објављују како стварају канцеларију представништва отоманских Срба. У управи канцеларије биће један сенатор, народни посланици и један представник српске просвјетне организације. Канцеларија ће, вели се, служити искључиво народним интересима.

И док ти што сад оснивају ту канцеларију и они, који је објављују и рекламирају, пробише цијелом свијету ући поводом рашко-призренског митрополитског питања како не дозвољају, да се народ обилази и запостава, како не смије да се народ не саслуша и подијелује у народним стварима, на им је то служило као најјачи разлог против изабраног митрополита, сад, кад они предузимају некаку акцију тобож за народне интересе, за чудо се и не осврћуше на жеље, захтеве и мишљење тога истога народа. Како захтеве и мишљење тога истога народа. Како то, да оснивају нечесову канцеларију, а да народ о томе претходно не извјесте, да га не припитају и да се са њиме не договоре и не саслушају? Како то, да о народу рјешавају за њима његовим баш они, који се убише доказујући како без народа не треба радити и како га не смију запостављати?

Да, али и то расположење њихово о народу је код њих само на папиру као и много друго. Они се те теорије држе само онда кад њима иде то у прилог, кад им то компенира и кад то величање народног суверенитета служи њима као улак противу других, али кад се њих тиче, онда они ту теорију остављају само на папиру и не осврћу се на њу, онако исто као што за тај народ нијесу никад до сад чули, нити мисле да чују вршајући народним пословима.

Такви су ти народни борци и народни главари. Стварају организације, разна надлештва, истичу кандидације, именују представнике, бирају, стварају и раде у име народа а без народа, али зато тешко сваком оном ко се усуди, да ништа учини а да народ не пришта и да народни благослов не добије.

Њима се то може, јер су они народ, они су извор и утока народне власти, а ко није с њима, разумије се — против народа је!

Д-р Свњарев о „Застави“

Д-р Милadin Свњарев, првак српске народне странке у Угарској, назива новосадску „Заставу“

пауљом једног за другим, а што се тиче пријатеља, Господин се Маје тјешно мислио, да нема непријатеља.

Упомене су пријатељи оних, који немају непријатеља, Господин је Маје љубом своје упомене. Он су све од реда биле немога тужне и горке. Али се ова горчина чинила слатка убогом самцу, који се њоме опијао као кавним скупим ликером.

Господин Маје често је размишљао о једном часу својег живота, у кој је самно трчио.

— То је једини час, кад сам живио, мишљао, да би се утјешило.

У оно је вријеме имао убоги Маје сестрицу, Мадлена се, Мадлена и он је јако волио. Није се, јачиак, усудио признати јој, да би је хтио узети за жену. Бојао се. Говорио је у себи: „Наругала би се!“ Виђао ју је и говорио с њом сваки дан. Кад би је оставио, осјећао се поштитен. Пшао је да се затвори у соби и плакао је.

Мадлена је добро видјела, да јој је братић често жалостан, али није погађала зашто.

Једног дана рече Маје

— Мадлена зна, да нијесам зао и да је волим. Зашто, у првом мојој ругоби, зашто ме Мадлена, која је тако добра, не би вољела?

да је званичан орган, а није признатих и познатих чабрала. Јачиак приједла, а о њеном писању вели да људом и нутом не, приједи доказивати, да је њено писање њеном писану чабралом, који тако званично и лукаво клеветашу, да их не може до, оченати за уша и одувић пред суд, јер се није да им која и учитељ добро испекао занат у Вачу, у тамници.

Радн објавишеца мејрамо истаћи да је д-р Свњарев до скорог приједлао српској радикалној странци у Војводици, али је напустио, и ако виђен члан њен, због јаче Томића и оне гуреме што ведри и облачи у новосадској „Застави“.

Познао је ко су и какви су, па их се сад ратосила. За њега се тек не може рећи да их не познаје и кад он тако седи о „Застави“ и о њеном писању, онда се тек може видјети колико се озбиљне пажње може поклонила бандитском писању те шаке јада и бруке и срамоте српског народа!

Из народа

Свечаност на Острву Брезовици.

Шестани, 5. јула

Као сваке, тако и ове године, била је свечаност на дан 2. јула на острву Брезовици, у храму Св. Богородице, које се налази у Скадарском Језеру.

У седам сати народ је био окупиљен из оближњих села, а у осам сати отпочела је св. литургија, на којој је присуствовао народ од свих трију вјероисповијести; затим је држав парастос за покој Краљине Јелене Балшића и свима оним представљенима, који вјечни санак бораве на поменутом острву.

Послије парастоса одржано је многољествије Њ. Краљ. Величанству Краљини Милени, коју је све могући Бог овога дана сачувао. По свршетку св. обреда, народ се мало одморно, па се ушло у чупове и лађе, пјевајући црногорску химну, и пошло се на тако звано мјесто Муриће, које се налази западно од острва. Ту, крај бунара, ручало се, иза тога почело је пјевање и народно весеље, које је трајало до три сата послјетње подне. На пошљетку народ је отпјевао „Нашљедниково коло“ и „Радо иде“, послјетње чега се почео разилазити кућама.

Разговор маћера с дјецом

— Превео с руског Крсто П. Иванишевић, свршени богослов — (3)

Јутарње размишљање

Боже мој, који овдје и свуда присуствујеш, који ме видиш и чујеш и који сазнајеш у дубини срца мога, чим милостино молитву моју. Ја нијесам у стању достојно хвалити Твоју силу и величину; али ћу Те ја благосиљати мојим језиком, као што Те благосиљају сва Твоја створења и ако ум мој није још у стању да Те добро позна, то ће бар срце моје тежити да Те сасвим љуби. Тако, Боже мој, ја љубим Тебе за безбројна доброчинства; благодарим Ти за живот, који си ми даровао, зато, шта си Ти благоизволио пратити пречисту крв Твоју за моје спасење, што си ме Ти помоћу крштења учинио Хришћанином. Благодарим Ти зашто си ми дао добре родитеље, који се о мени старају и уче ме Твојим светоме закону, благодарим Ти, Господе, за све, што ме чини срећним. За толико велико милосрђе Ти само захтијеваш од мене, да Те љубим свим срцем Теби је пријатно да ја будем искрен, марљив, поштен и послушан мојим родитељима, услужан мојој браћи и сестрама, миран и добар са свима. Постаћу се, Боже мој, да Ти се у свему томе покоравам. Очисти Твојом милостиу моја дјела, да би ти била пријатна и дај ми си-

Одјене се у ново одјело и одлучно пође до Мадленине мајке.

Стигавши до врата, уставно се; био је бљивед, дрхтао је, а срце му је ударило од бола.

Хтједо закуцати, кад зачу гласове. Говорише су Мадлена и њена мајка.

— Боже мој, — говорила је Мадлена, — зар не видиш, како је ружан! Гледала га баш неки дан; права пакла. Ах! сам Убоги Маје!

На то се она, Мадлена, насмијала. Маје мишљаше, да ће узријети.

Пригуши јекана, која хтједоше провалити, и сизгаше се брзо пшас степеншце.

Понављао је сам собом:

— Гаушше!... Зар се нијеси погледао у огледало?... Јадна јудо, ружан си као страшило, зар не знаш?... Ружан си, чујеш ли? А у свијету није доста, да будеш добар и поштен, већ треба да будеш лијеп. — У пегови је доста приказати се красником, јер се људи наплаћују спољашњошћу. Хајде, хајде, сакри гроб, гробнице!

Говорећи тако, досије до насипа, а да ни сам није право знао, којим је ударно путем. Стаде, за час се загледа у воду, обузела га бес сумње вртоглавица, и баи се у Сепу.

(Свршише се)

ду да прегризм огорчења, која ми Ти пошљети ради моје користи. Благослови моје намјере, Господе, и како ја ништа не могу без Твоје милости, то ме поткријепи њом у мојим добрим почецима.

Вечерње размишљање

Дан се мој завршио, Господе! Прије мога сна хоћу да испитам себе пред Тобом, да ли сам на добро употребљо дан који ти ми дао на служења Теби. Просвијети моју савјест ради познања грјехова, којима сам имао несрећу да Те увриједим и дај ми такву смиреност, Боже мој, како у будуће више не бих падао у њих.

Недјеља

Помни день суботниј, еже сятити его. Исх. 20, 8.

И ако је у седмици дан, нарочито, нарочито посвећени Богу, то није зато, драга дјето, да не би сви дани нашег живота припадали Богу и да их не треба употребити Њему на службу. Милостиви Бог, који би могао захтијевати за себе самога све тренутке нашег живота, који нам је Он дао, дозвољава нам да од седам дана употребимо шест на наше науке и посао, с тиме, да би све наше радове изводили с намјером да Му угодиммо. На тај начин испуњавање најпростије дужности, у духу угађања Богу, већ је служење Њему, и, као што је рекао један свети Отац, труд је молитва. Али има дан, који смо дужни сасвијем посвећивати Богу, по Његовом наређењу. То је Његов дан, у име Његово, дан Господњи — Недјеља. И замантиге, дјето, Бог то не захтијева од нас само ради славе свога имена; Његова је намјера права родитељска. Он је створио људе зна да њихове снаге слабе од сувише марљиве или дуготрајне работе и зато је добро понекад имати дан мира за одмарање иза прошлијех раднијех дана и за обнављање снаге за рад наступајућих дана. У Јевреја, дан Господњи био је у седмици пошљедњи, седми; називали су га субота. Сам Бог је назначио за њих тај дан у спомен тога, што се он послјетње створио свијета у тај дан одморно од својих радова. У четвртој заповиједи он говори: „Помни день суботниј, еже свишши его: шестъ дней дѣлаи и сошвориши въ нихъ вся дѣла твоя, въ день же седомниъ суббота Господи Богу твоему“.

У старом завету, дјето, мир суботе се тако строго испуњавао, да је за нарушење његовог пријетна смртна казна. Сваки је рад био забрањен тако строго да је и саму храну требало приугодити у очи суботе. Мана, која је падала сваког јутра у пустињи са Израилљане, нте силазила на земљу у дан суботе. Народ је не ступао за дан у већој количини, и Богу је било пријатно, кад би она остала свјежа у току два дана.

За Хришћане је дан мирне недјеље, зато што је тај први дан седмице био дан ускрсућа Господа нашег Исуса Христа. Света црква, ради освећења недјеље, заповиједа да се у овај дан оставља обични радови и да се занима само пословима побожности и доброчинства, као: ићи у храм Божји, слушати науку Божју, занемати се корисним читањем, дијелити милостину сиромасима, рјечима светити недјељни дан, служећи побожно Богу.

Али се догађа, мила дјето, да покепи проводе већи дио недјеље у цркви на ипак не освјећују, како треба, дан Господњи. Испуњавање Божје заповиједи састоји се највише у побожним осјећањима душевним и уклањању од грјеха. Ево што се мора намити. Оправдан је, дјето, моја, да недјеља буде за вас не само дан одмора, него и дан задовољства, али ипак треба одвајати од њега неколико времена и на корисна занимања. Споменути се, како смо провели пронулу седмицу; размишљати, шта предузети за ту, која је отпочела, довести у ред наше послове и књиге, — разумије се та занимања у недјељни дан нијесу за осуду.

Ја бих још жељела да ви к вашиим правим задовољствима придружите побожне мисли, које их никада не умањују; напротив оне би удаљиле од васих игара обичне свађе, учиниле би вас друговима милијма и блажима к мањој браћи и сестрама.

Памтите, дјето моја, да сте у вашем понашању дужни одликовати недјељни дан од обичног дана седмице и посвједочити, да је недјеља дан празнични, да је она дан Господњи.

Из „златне“ Америке

— Америка противу уселивања —

Карсон, 13. јуна

Све строге мере, које су од надлежних власти од дуже времена употребљаване противу многобројног досељавања странаца у овој земљи, остале су безусијешне. У пошљедњих 5 година имигрирање је толико бројно нарасло, да је то, како

код власти, тако и код великог дијела осталог народа у Америци изазвало велике противности и огорчења, те се противу тог чешће протестовало и глас у јавности дизало, док напокон то питање није дошло и пред самим сенатором Сј. Држава у Вашингтону. То досељеничко питање, које поред осталих строгих параграфа садржи у себи тачку: „која неписменим особама најстрожије забрањује улазак у Савезним Државама“, изазвало је буру негодовања, како у сенату тако и ван њега. У свим већим градовима као Њу-Јорку, Чикагу, Филаделфији и Сент. Луису, прошлих дана држани су велики зборови, на којима се најенергичније протестовало противу те неправедне и неумјесне намјере, али на жалост поред свега тога, то питање је ових дана продрило, и по већини чланова у сенату као умјесно примљено. Ма да тај предлог председник републике Тафт није још својим потписом обзнао, ипак то се већ сматра као свршена ствар.

Дакле, с досељеничким питањем, већ је готово, али није то све што се хоће. Ова, ничим неоправдана и безразложна борба, коју су мјеродавни повели противу будућних досељаника, као да их ни по жељењу оспеху није потпуно задовољила, те су се сада латили нових средстава и спремили поновни атак на остале досељенике, који су већ овамо нашли гостопримства и у овој „слободној“ земљи годинама бораве.

Сва могућа средства употребљена су, и знак је предечен да се ни од чега не преза, већ са парочито иде за тим: да се страници ове земље — особито радничка класа — ставе изван граница сваког закона; да им се откаже гостопримство и да их се — ма било то и противзаконито — једном курталишу.

На 11. маја у сенату државе Аризоне расправљано је једно веома замашно и карактеристично радничко питање, познато као „Anti-Alienlabor Bill“. Питање, какво се до данас не памти у историји човјечанства, и које ни у којој другој уставној и просвјешеној земљи не би смјело ни на површину избити, а како ли као законодавно тијело на снагу остати. У том предлогу, постављеном по сенатору Kimey-у, вели се у главном ово: „У подземним рудницима; на жељезничким пругама и сличним тежаким (бива стравичним) пословима, могу бити запослени само они радници: који потпуно владају енглеским језиком. — Значи: говорје, читају и пишу!“ Побуде, које су

изазвале покретање овог питања, наводе се тобож као те: да странци, због непознавања језика обично проузрокују велике експлозивне катастрофе и несреће, које се чешће дешавају у рудоконима, на жељезницама и т. д., те су мишљења да ће се оглуством странаца и несретни случајеви за 85% смањити. Али кад се све ово трезвено проучи, и у складу с „досељеничким питањем“ доведе, доћи ће се до закључка: да је то само умјесна тактика домородаца, који би под видом тога хтјели прикрити своју фанатичност и мржњу коју гаје према овамошњем досељенику.

Да ли ће народно представништво и гувернер Аризоне, тај предлог усвојити или га одбити, — још се не зна. Али се као сигурно зна то, да би у том случају једног дана било избачено из посла до 20.000 странаца, од којег броја без сумње 2500 спада на Србе. Црногорце. Тој дана, тај биједни народ, који је остао на милост и немилост своје зле судбине биће приморан да се из те „правом зајамчене земље“ сели, и за себе склоништа гради на другој страни свијета.

Успије ли овај покушај у Аризони, вјероватно је да ће се то исто и у осталим Савезним Државама постепено оперирати.

То је заиста неправедно и нехуманитарно дјело, које заслужује највећу осуду, али га не осуђујем толико, колико жалим, да нац народ ни до данас није увидио у какву га пропаст уводи сељење у Америку.

Нека би Бог дао, ово наше горку искуство послужу као поука свим оним који чезну за „златном“ Америком, па да и не помишљају на њу, а још мање да у њу долазе!

Црногорци, не идите у Америку!

Ж. Т.

Кратке вијести

Гоњење новинара у Загребу. Од како је у Хрватској и Славонији уведен комесаријат, штампа је узета на ангаж. Листови се непрекидно забрањују и из ових избацају све оно што није по вољи властима. На и само новинаре третирају као обичне скитнице. Чим им који новинар није по вољи, протерају га и забрању му да станује у Хрватској и Славонији. Тако су и ових дана протерали новинара Јошу Грешевина што је стаао у вези с новинама, које пишу противу

комесара Цуваја. Њему је забрањено да се не смеје за пет година да поврати у Хрватску и Славонију. Исто тако и уредник „Покрета“ осуђен је на десет дана затвора што су код њега нађене неке брошуре противе комунистичкој.

Записки министра Миловановића. Познато је да је српска влада запечатила одмах, кад је др. Миловановић умро, све његове списе и касније узела све оно, што се тиче државних послова. Међу списима нађен је свежањ рукописа са 900 страница са насловом „Историјска истина о анексији Босне“. У том је свежњу сензационална важна кореспонденција Миловановића са енглеским министром спољних послова Грејом, руским министром спољних послова Извољским и талијанским Титонијем. Српска влада нуди Миловановићеву удовицу за те рукописе 200.000 динара. Тако бар новине пишу.

Против-руски изгреди у Кини. У село Кира у кинеском Туркестану дошао је недавно један кинески ревизор и одредио, да се кућа једнога тамо настањенога рускога поданика упали, а војници да у њу пуцају. Том је згодом погинуо велик дио тамошње руске колонije; у свему је остало мртво преко 100 особа. Руски генерални консул јавио је одмах у Петроград, што се догодило. На то је руски посланик у Пекину добио брзојавни налог, нека с мјеста озбиљно предочи кинеској влади догађај и захтијева задовољштину. Што је кинеска влада одговорила, још се не зна. Бојати се, да ће овај случај довести до озбиљних запљета.

Турски се војници буне. „Corriere d'Italia“ јавља из Солуна: Посада тврђаве Карабуру изненада се побунила. До 1000 војника захтијевало је да их пуште кући. Један десетар убио је једног официра, па затим узвикнуо: „Да живи Абдул Хамид!“ Остале су чете опколили бунтовнички батаљон, који је посебним влаком отпремљен у касарну Аматова, где ће му судити ратни суд. На Карабуру послата су три батаљона редифа. Очекује се побуна цијеле солунске посаде.

Дневник

Вратио се. Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, који је неколико дана провео на Ловћену, јуче се вратио на Цетиње.

Допутовали. Син почасног генерала г. Константиновића допутовао је са г-ђом у сриједу послје подне на Цетиње у госте код Њихових Краљ. Височанства Књаза Мирка и Књагиње Наталије, где му и родитељи од раније гостују.

Лако оболио. Г. Јован С. Пламенац, министар унутрашњих дјела и заступник министра просвјете и црквенијех послова, лако је оболио и од јуче из куће не излази.

Крвав погранични сукоб. У сриједу ујутру десно се сукоб на нашој граници у Зети, на страни Гоњевог Брода, између наших сељака и турских војника, који су и проузроковали овај крвави сукоб. Сукоб је настао у седам сати и трајао је све до 1 по подне. Од наше стране учествовало је много Зећана, а од стране турске 3—400 војника. Бој се развијала од Ничевце, па до куле на Ђурићу. До сукоба је овако дошло: Велики Митров Пеличић и Јово Ђуков Мирановић, оба из Балабана, поили су тога јутра између 6 и 7 сати у луг да беру стурп на поновом убаву, а на месту г. зв. Муртовице и Ђукачу. На путу у близини граници, на ливади Рама Команића дочекао их је кордон од 4—5 људи са мухаџерском Уском Ахметовић из Рогама и отво-

рили ватру на њих и обе ранили, Мирановића у ногу, а Пеличића у руку. Онако рањени Мирановић и Пеличић одговорили су ватром из пушака, али је кордон у толико умакао пут куле на Ђурић. На глас пушака Зећани, који су били с оружјем на ливадама ради косидбе, а у близини, похитали су ка граници и окупљали су се махом око Ђурића. Неколицина њих пак пошли су на глас пушака путем од Гошића покрај куће Марића, док су дошли на стари виган у рупу Булића, која се налази од границе за 100—200 метара, а удаљена је од Трапезуље и Ђурића око један километар, где су се наши војници окупили. У толико је око 300—400 низама и башибозука навалило и папало на 10—12 Зећана наших што су се налазили у рупи Булића, за које наши нијесу знали нити их могли због удаљености видјети. Како су ови Зећани били скоро без оружја, а од јаке турске ватре нијесу могли умаћи на траг, то са малим бројем фишека и онако слабо наоружани дочекају турске војнике прса на прса и тако их турски војници поубијаше, испосијечаше и лица им нагридише. У толико је стигао био и наш официр, који врши дужност капетана и наредио, да наши прекину пуцање и да се врате натраг, што су они и учинили, док су турски војници и даље на њих пуцали. У томе сукобу погинуло је 9 наших, а пет су рањени — готово сви они, који су били у рупи Булића —, док је од турске стране погинуло тројица, од којих је један чауш, а четворица рањено.

Овај нови погранични сукоб, у коме су страдали толики наши људи без икакве кривице, изазвао је силно узбуђење међу пограничним становништвом тако, да су пограничне власти муком одржале ред. Краљевска влада је одмах дипломатским путем уложила протест. И у овом сукобу треба тражити разлог несрећности границе.

Киша. Има већ мјесец дана како је доста често било изгледа на кишу. Небом су се купили облаци, па је по некад чак и почело да роси, али, с малим изузетком, кише није било. Тек је нешто била пала овијех дана у околини Никшића. Јуче се послје подне изненадно киша излила. Била је јака и доста је падала. С времена на вријеме изливало се силан плусак. Киша је трајала јуче готово цијело послје подне, па је и ноћас било. Данас се нешто изведрило и огрануло сунце. Ова киша не само да је захватила Цетиње и околину, него је обухватила готово цијелу земљу. Према извјештајима, који су из унутрашњости земље стигли, она је падала на све стране, где јаче где слабије, и од праве је благодати за усјеве, који су већ почели бити да осјећају сушу и да од ње страдају. Како кишом, тако и хладовином, која је послје ње завладала, усјеви су добили врло много и за њихов развитак и род ова киша је од неоцијенљене користи, те је зато у цијелој земљи радосно поздрављена као прави Божји благодат.

Контрола животних намирница. До тада смо неколико пута указивали како би се требала у интересу грађанства да врши контрола животних намирница, а нарочито од како су освојили лијепо лјетњи дани и врућине, када су многе намирнице изложене кварењу. То је било од пријеке потребе и у интересу здравља грађанства како не би страдало кварењем животних намирница, које се продају или без контроле или под врло slabим надзором. Како су већ у пријестоници почели да избијају неки случајеви, где грађанство страда због рђавих или покварених животних намирница, што врло лако може и до опасности да доведе, то би надлежни требали да учине све, да се животне намирнице подвргну најстрожијој контроли, како би се грађанство од сваке евентуалне опасности отклонило. Тој контроли требали би да подвргну како оне намирнице, које се на пијаци продају, тако и све оно што служи за животне намирнице, а продаје се по радњама, нарочито пак консервиране.

Срби најбољи мрнари. Ту скоро су у Шангају биле приређене утакмице у веслању између војника аустро-угарске, енглеске, њемачке, холандске, америкаanske и јапанске флоте, чији по један убојни брод стоји у Шангају. Са сваког брода је по један или два чамца судјеловао у утакмици. Са аустро-угарског брода била су два чамца а на њима сами наши Далматинци. Први је стигао чамац, којим је управљао Србин Иван Илић, а други је био опет чамац аустро-угарског брода, који је управљао такође Србин Раде Дучић. Трећи је стигао чамац њемачког брода, али далеко иза чамаца наших Срба Далматинаца, којим су одијели на овим утакмицама потпуну побједу над мрнарима првих свијетских мрнарица.

Црногорац осуђен на смрт. Почетком маја мјесеца о. год. Андрија Марковић, родом из Црне Горе, у Невлади, у Америци ножем је убио Србина Јова Грегорића, родом из Боке, а настањеног у Тополаху, човека у годинама, ради новца, због кога је дошао с Грегорићем у сукоб. Сад у јуну Андрији је било суђење и америчке власти осудиле су га на смрт. Смртна осуда над Андријом извршиће се 23. августа у невадском државном затвору мушкетом. Невадски парламенат скоро је донио закон, којим је за убиство предвиђена казна смрти и тако ће несрећни Андрија бити први који се стријеља у Невади.

Кинематограф. У понедељак ће давати кинематограф представу са одабраним програмом. Приказиваће се Гранада, природно; Песго Црвеног Крста, драма; Кад жене рачуна воде, шаловито; Галење коња, оригинално; Тајне виле „Мир“, дедективска драма; и на свршетку лијепа шала: Кројач хоће новца.

Књижевност

О Меду Пушину. Као прва књига мале библиотеке Матице Српске у Дубровнику изашла

је д-р Франа Кулишића „О Меду Пушину“ у спомен тридесете обљетнице смрти. Износи 74 странице обичног формата. Цијена је 40 пара.

Приповијетке. У издању књижевско-издавачког завода „Напредак“ у Земуну изашла је као прва књига страних писаца Приповијетке Ги де Мописана, у пријеводу Гргура Берџа, а с предговором Бранка Лазаревића. Она прва свјеска износи 27 приповијетак. Књига има 294 странице обичног формата, у тврдом је повезу и стаје 3 круне и 50 пара.

О Нијемцима. Књижевско-издавачки завод „Напредак“ у Земуну издао је као другу књигу културних проблема лијепог студија „О Нијемцима“ од д-р Милоша Трикуна са пишевим предговором. Књига износи 175 страница обичног формата, у тврдом је повезу и стаје 2.50 круне.

Биљежник

Истражна комисија турске коморе закључила је, да се има осудити бивши министар финансија Нави бег ради тога, што је продао једног имања у Адани оштетио државу.

Бугарски цар Фердинанд градиће нове дворе на спом имању у Мирану. Већ су добила наруџбу за нацрте два пештанска архитекта.

Сам генерални турски консул Аглабеј јавио је турској влади, да није испинта вијест о наоружању Бугарске за заштиту границе.

Наша побродена већ дуго времена, али се тешко опоравља ради силне врућине, што у Италији влада.

Из вилајета Ерзерум јавља се, да је нао јако високи снјег и да је сву жетву уништио.

Државна шума код Кариндала у смирском вилајету гори већ десет дана. Влада је послала 5.000 сељака да гасе ватру.

Из Алжира се јавља да су урођеници опљачкали на путу у Гарадафа поштанска кола, а коњица и пет путника убили.

Необична жега траје у Берлину, те је показивао топломер 37 ступњева Ц. Има више случајева капи од врућине. Много људи се оне свјестило на ушци. И у читавој Белгији и Холандији је ужасна жега, јака од данске. Топломер показује 40 ступњева Ц. у хладу. Много људи је погинуло од врућине.

ОГЛАСИ

П.п. број 5. 34—50

НА ЗНАЊЕ

У мојој кафанској радњи и гостионици држим свакодневно пиће и велику количину ошта, — уличи Церовића број 1 и Дечанска улица, пред Владимиром Демом.

Зато молим поштовану господу за што чешћу посјету — а уз горње у радњи имам добар хармоничан музикалски инструмент — на захтев поштованим поштованима.

Цетиње, 2. јула 1912.

С поштовањем,

Р. 51. бр. 40. 23

Васиљ Јовановић.

НА ЗНАЊЕ

Част ми је јавити поштованом грађанству и г.г. мојим муштеријама, како у унутрашњости Црне Горе, тако и са стране, да сам отворио у кући г. Ђурашковића, на Његовевој Рави.

ХОТЕЛ ИТАЛИЈА — HOTEL ITALIA

Хотел је првога реда, снабђен свим извршном кухињом, разновидним домаћим и страним јелима, сабо уређене и мобилиране. Усавије орде и тавна, а цијена умерена.

Подгорница, 1. јула 1912.

Молим за многобројну посјету

Блажо Талијанан — Blazio Soprano
Р. 37. бр. 41. 1.3

ЦЕНТРАЛА:
ТРЕБИЊЕ (Херцеговина)

ТРАВУНИЈА

ФИЛИЈАЛА:
ГРУЖ (Далмација)

трговачко. индустријско. отпремачко, комисионо и агентурно дионичарско друштво.

Велико складиште свакогврсног пилааног дрва: дасана, мурала, јелевог, пињевог, храстовог, буковог, сировог и куханог. Паркета бунова и храстова.

Греда тесаних сваке димензије. Горивог дрва и енглешког каменог угљена.

из 1911. год.
П.п. бр. 39. 20—54

Све уз врло умјерене дневне цијене.

Штампарија Кр. П. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник Радомир Кривокапић Орлински